

Sead Alić —

Prof. dr. sc. SEAD ALIĆ
Sveučilište Sjever - Sveučilišni centar Koprivnica
Centar za filozofiju medija
Hrvatska
www.centar-fm.org
www.seadalic.com
sead.alic@unin.hr
098 982 85 92

Virus kao medij

Ključne riječi virus, medij, poruke, infodemija, slobodno tržište

Sažetak Virus COVID-19 poslao nam je mnogo nejasnih znakova. Oni su kao informacije prevođene u poruke. Te poruke su različito interpretirane od strane znanstvenika, stožera, političkih stranaka, vlada. Virus COVID-19 je u tom smislu više od poruke. On je medij koji se interpretira, instrumentalizira; koji nas poput suvremenih masmedija zatvara u 'zatvore bez zidova'.

COVID-19 je uspješnije od svih dosadašnjih tekstova, knjiga i autora uspio skrenuti pozornost na manipulacijski karakter suvremenih medija. Mali virus koji ne poznaje granice, žice, boju kože, saldo na računu – podcrtava važnost svakog pojedinca u svijetu, važnost dijaloga i sučeljavanja argumenata, te problematičnost instrumentaliziranja medija od strane vlada i velikih korporacija.

Poguban je utjecaj medija ukoliko se oni prepuste isključivo zakonitostima tržišta jer je slobodno tržište logikom stvari slobodnije za bogate investitore, u pravilu nesklone istini i općem dobru. Infodemiju tekst interpretira kao potvrdu bolesti medijske dimenzije svijeta, te kao još jedan poziv kritičkom promišljanju nikada dovoljno ozbiljno shvaćenih sustava medijskog posredovanja.

Virus as Medium

Key words virus, medium, messages, infodemia, free market

Abstract The COVID-19 virus has given us numerous vague signs which serve like information transformed into messages. These messages have been interpreted in various ways by scientists, crisis headquarters, political parties and governments. In this sense, the COVID-19 virus has become more than just a message. It is a medium to be interpreted or instrumentalized; just like modern mass media, it imprisons us within a 'prison without walls'.

More than any other text, book or author, COVID-19 has been successful in turning our attention towards the manipulative character of mass media. This small virus knows no borders or wires, the differences between skin colours or account balances. This is why it reveals the fact that every individual in the world is important, that dialogue and comparison of different views are important, as well as the issue of governments and corporations using the media for their ends.

The impact of the media becomes dangerous if allowed to follow only the rules of the market, since the free market is obviously more free for rich investors, who are mainly not so keen on truth or the common good. This text interprets the current infodemic as a confirmation of the diseased media dimension of the world and as another call for critical reflection on the systems of media representation which are still not being taken seriously enough.

I POSTAVLJANJE KONTEKSTA

1. Bolesno društvo

Nekad su filozofi gotovo u pravilu bili i liječnicima. Jedan od njih bio je i Ibn Sina (980. - 1037.), u Europi poznatiji kao Avicena. U njegovoj se enciklopediji liječništva al-Qanunfi al-Tibb (The Canon of Medicine) bilježi termin 'al-Arba'iniya' ('četrdesetnica'), a odnosi se na četrdesetdnevno izoliranje osoba koje bi mogle prenijeti zarazu.

Filozofi danas gotovo bez iznimke nisu liječnici. Nisam ni ja. Zbog toga mislim da bi jedini mogući doprinos mogao biti ako sugeriram dva moguća toka razmišljanja, a oni se odnose na mogućnost da je s virusima korone čovjek nešto pokušavao u nekom medicinskom laboratoriju, ili da je riječ o opasnoj prirodnoj opomeni ljudima.

U skladu s vremenima koja prioritet uvijek daju istraživanju posljedica a ne uzroka, i ja ću se (nema mi druge) baciti na pitanja koja ocrtavaju paradoks ponašanja politike, medija i javnosti u sučeljavanju s fenomenima pandemije i infodemije. Ti paradoksi govore o zakašnjoj svijesti o odlukama koje su donošene u naše ime. Ako će u njima biti ironije i cinizma, onda je to samo zato što je nama zatvorenima u naše katakombe za iskazivanje protesta još jedino to ostalo.

Prva misao cinika iz katakombi mogla bi zvučati ovako: Otkud toliki strah od koronavirusa kad sve države svijeta (koje drže do sebe i svog neba) kupuju sve modernije i sve skuplje - borbene zrakoplove. Njima se s dovoljno velikih visina može gađati i ono nevidljivo. Valjda će superprecizni projektili sve-moćnih zrakoplova biti sposobni pogađati te nevidljive mete.

Smanjenja izdvajanja za znanost (u zemljama koje moraju štititi svoje nebo), sasvim sigurno, osnažuje konkurenciju među znanstvenicima. Nema sumnje da će se među njima naći i oni koji će, da bi preživjeli, izmisliti i domaće varijante cjepiva. (Kratka povijest korona-krize povijest je uključivanja sve više timova iz sve više zemalja u proizvodnju cjepiva). Navijati ćemo izgleda (onako kako navijamo u politici, religiji, sportu, pravosuđu...). I cjepiva tako počinju oblačiti nacionalne dresove, odnosno mirisati na Istok ili Zapad.

Desetljećima je već (u tranzicijskim državama Balkana) zdravstveni sustav (uostalom, kao i mnogo toga još) oblik 'legalnog' pretakanja budžetskih sredstava u privatne tvrtke, a njihovim posredovanjem vraćanje tih sredstava političkim donositeljima odluka o pretakanju. Tako opran novac investira se u 'nažalost' vidljive nekretnine i pokretnine, pa se svako neko vrijeme tri dana zabavljamo kaskadama situacijama. Nakon tri dana viroze medijska temperatura splašnja i problem jednostavno nestaje. Preteča suvremene nam aktualne pandemije bila je dakle pandemija afera pretvaranja društvenog vlasništva u privatno (legaliziranjem krađe ili krađom bez legaliziranja).

U hrvatskom Zagrebu izgradili smo Arenu (sportsko-rekreativnu tržnicu na kraju grada, u blizini započete bolnice) svjesni da smo (fromovski rečeno) 'bolesno društvo' i da će nam trebati veliki centri za liječenje. Arena konstantno proizvodi gubitke, ali je korona-kriza stvorila privid da bi se i Arena mogla iskoristiti kao svojevrsni stacionar za zaražene Covidom.

Predosjećaj nas tjera razmišljati i o nacionalnom nogometnom stadionu jer se nogometni klub koji igra u Maksimiru ne može više sramotiti. Toliko zarađuje i tako dobro živi, a igra na derutnom stadionu u koji je već uloženo toliko da su se već od uloženog novca mogla dva takva napraviti. Sve je zaboravljeno, ali se javlja nova ideja: Nacionalni bi stadion vjerojatno mogao primiti veći broj zaraženih od Arena centra!

Kozmetički uređujemo zakone o medijima svjesni da promjene ne diraju u ovisnost svih medija ove zemlje o političkoj moći stranke koja je na vlasti. Kad bismo imali neovisne medije, možda bi se povremeno pojavilo i nešto srama na licima 'boraca za opće dobro' - dakle političara. Možda baš onda kad se pokaže da svojim projektima pretvaranja razumnog razgovora u statistička nabiranja i grafikone instrumentaliziraju i znanost, i medije, i obraze znanstvenika. (Svakodnevno pratimo broj oboljelih po medijskoj špranci praćenja dolazećih turista.) Korona nam šalje virus koji razotkriva i instrumentalizirane neslobodne medije i potemkinovske zakone.

Vjeru u razum ostavili smo prosvjetiteljstvu; samoskrivljenu nezrelost Kantu, a demokraciju smo pretvorili u ritual odustajanja od politike koji se obavlja svake četiri godine kada sve što znamo i umijemo pretvaramo u veliku nulu na listiću s brojevima i imenima nove bahate garniture. Biramo tako na 'praznik demokracije' novu oligarhiju.

Je li drukčije u svijetu i što preuzimamo? Na globalnoj razini mi ljudi odustajemo od morala, mišljenja, humanističkih vrijednosti, od pitanja smisla ljudskog bivstvovanja, od kreativnosti i razvitka ljudske osjetilnosti kao pretpostavke jednog ljepšeg svijeta. Lokalni moćnici debelo koriste taj trend pretvaranja svega živoga u neživo, pa posvuda izrastaju novi politički, crkveni, akademski i poslovni feudi. Njihov je glavni moto: 'Dok podržavamo interese jedni drugima ni jedna misleća glava neće se probiti kroz mrežu naših propisa, zakona, odluka, a ako zatreba, tu su i obrijane glave.'

Homo sapiens je na dobrom putu da negirajući sve što je živo, ljudsko, kreativno - nestane. Da stvar bude jasnija, za samouništenje nam nisu potrebne bojne ili nuklearne glave, ili borbeni zrakoplovi. Uništiti će nas nešto čemu smo mi sami - stanište. Onako kako mi uništavamo Zemlju koja nam život omogućuje, tako će nas uništiti virus koji će biti živ samo dok živih bića na Zemlji ima. Protiv nas se vodi biološki rat. I gotovo da je svejedno buni li se to priroda ili je neka nova vrsta Malthusove poduzetnosti na djelu. Istovremeno nas je i previše i idemo krivim putem.

Sljedbenici Thomasa Roberta Malthusa (1766. - 1834.) sjećaju se njegovih riječi: 'Sva djeca koja se rode iznad broja potrebnog za održavanje broja stanovnika na željenoj razini, neizbježno bi morala nestati, osim ako se za njih napravi mjesta smrću odraslih osoba. To mora biti aktivna politika vlasti. Trebamo potaknuti djelovanje prirode u stvaranju tog mortaliteta umjesto da ga glupo i uzaludno sprječavamo. A ako se bojimo prečestih posjeta strašnog oblika gladi, trebamo pobunama potaknuti druge oblike prisilnog i prirodnog uništenja. Umjesto preporučivanja čistoće siromašnima potaknuti suprotne navike. U našim gradovima trebamo praviti uže ulice, nagomilavati više ljudi u kuće i izazivati povratak kuge. Na selu trebamo graditi naselja blizu stajaćih voda i osobito poticati u svim močvarnim i nezdravim uvjetima. Ali iznad svega trebamo strogo osuđivati specifične lijekove protiv harajućih bolesti i one dobronamjerne ljude, koji su pak u zabludi, a koji misle da su čovječanstvu učinili uslugu time što su osmislili projekte za potpuno istrebljenje neke određene bolesti.'¹

Riječi tog 'demografskog proroka' kao da se ostvaruju. Velik je broj ljudi na Zemlji - višak: proizvodi smeće, živi u

¹ https://hr.wikipedia.org/wiki/Thomas_Robert_Malthus

nehigijenskim uvjetima, bori se za ljudska prava, upire prstom na bogate i prebogate. Virus svijesti o neodrživosti neoliberalnog kapitalizma nezadrživo napreduje društvenim mrežama, anarhističkim portalima, opskurnim društvima koja se još uvijek bave mišljenjem. To razliku između običnih i bogatih čini sve vidljivijom. Snove više nije moguće prodavati filmovima, sapunicama ili romanima. Zidove društvenih uređenja nije više moguće rušiti glamurom satelitskih programa. Sve je već viđeno i postaje sve dosadnijim. Narod traži žive gladijatore u arenama života. Zato nam se sve češće serviraju priče koje se zbivaju u interijerima vila, jahti, luksuznih zrakoplova, po nepristupačnim otocima, na nepoznatim zaštićenim destinacijama.

Uspostavljanje financijskih rajeva na zemlji bio je korak koji je nezasitne uputio na novi *level* igre. Prebogat i sami sebi postavili 'logično' pitanje: Zašto cijeli planet Zemlja ne bi bio svojevrsna porezna oaza? Dobra ideja, ali što ako se narodi svijeta suprotstave takvoj ideji? Možda su razmišljanja išla u sljedećem smjeru:

Nakon što su postali vlasnici sredstava za proizvodnju, korporacija za manipuliranje i institucija za ozakonjenje vlastitih odluka, plemenitaši dolaze do zajedničkog zaključka: Zemlja je prelijepa da bi pripadala svima. Ona može biti samo u vlasništvu onih koji je mogu kupiti.

Sljedbenici pak prirode kao Logosa koji se samoobnavlja i stvara veličanstvenu ljepotu na Zemlji, nažalost, trenutno ne mogu ništa. Ulovljeni su (zajedno sa svim ostalim) u stampedo bijega od - zaslužene kazne. Ono što mogu, to je da povremeno, u trku, dobace javnosti koje nema: Upozoravali smo vas!

No nije sve tako crno. Pred nama je vrijeme prepoznavanja struktura, konfiguracija, oblika djelovanja koji su nam odranije poznati i kojih se odnekud sjećamo. Pokazat će se da u suvremenom komuniciranju preporuka o zdravlju ima mnogo toga što dolazi iz sfere promidžbenog pa i religijskoga. Sličnosti se naprosto više ne mogu prikriti.

To naravno ne umanjuje brigu svakog čovjeka zemaljske kugle za medicinsku dimenziju problema. To također ne govori o nužnosti da se sve razmišljanje svede na nemedicinske elemente. Ovdje je na djelu samo jedan od mogućih načina razmišljanja. Onaj možda najmanje važan.

Ali indikativan...

2. Ono nevidljivo mijenja vidljivije

Zemlja odavno nije u središtu svemira. Sunce se prestalo okretati oko zemlje. Niti ljudski se razum nije baš proslavio u odnosu na podsvjesne strukture ljudskoga bića. Egocentrizam je kroz povijest gubio bitku za bitkom. Da bi opstao, kamuflirao se u imperijalizme, nacionalizme, europocentrizme, kolonijalizme i neokolonijalizme. Izmislio je ideju napretka kao krinku za skrivanje dobro uložnog – opljačkanog blaga 'neciviliziranih' naroda. Konačno kamuflirao se u ideju demokracije jer je shvatio da je pljačkati najjednostavnije ako se to radi u ime demokracije odnosno njenog uvođenja u 'necivilizirani' dio svijeta.

To naravno svi znaju, ali malo će se tko tome suprotstaviti. Represivni sustavi tako su dobro pozatvarali sve kanale komuniciranja, razvili suptilne metode eutanaziranja, ismijavanja, marginaliziranja bilo kakve ozbiljne kritičke misli koja bi sustav laži i manipuliranja, pa i našeg ljudskog licemjerja stavio u pitanje.

I onda se pojavi virus koji nas pozatvara u nas same i omogućujući nam vrijeme za razmišljanje o svemu: sebi, sustavu vrijednosti u kojemu živimo, lažnoj demokraciji, vlastitoj osuđenosti na prestiž, nadmetanje, gaženje svih koji su na putu do uspjeha. Da nam vremena upoznati strance s kojima živimo u istim kućama ili stanovima. Odjednom nevažnim postaje sve ono za što bismo se kleli da bez toga ne bismo mogli živjeti. Sport je stao. Medijske zvijezde polako se gase. Više se ne možemo hvaliti jedni drugima kako smo bili na nekom religijskom obredu, koncertu svjetske zvijezde, kako smo na putu po svjetskim turističkim destinacijama, kako uživamo na nekom krizeru.

Cijelog smo života bježali od sebe, zalijetali se u nogometnu, navijačku, političku, nacionalnu, religijsku masu, a sada nas jedan poluživi virus osudi na nas same. Kako izdržati? Mi smo naučili na nogometne 'ludnice', na 'ludnice' navijačkih strasti. Navikli smo na 'ludnice' koncerata, tuluma, dočeka pobjednika... ali na 'ludnicu' sučeljavanja s vlastitom samoćom nismo. Ako nas to ne odvede u ludnicu bez navodnika – bit će spasa za ljudski rod.

Ima neka tajna veza između Baconove sugestije kako razumu nisu potrebna krila nego olovni utezi i naizgled čudne činjenice da nam ponekad bolesti i nesreće mogu donijeti najveće pomake u samospoznaji i razumijevanju bitnoga. Zdravi

i prepuni snage nerijetko ulijećemo u nevažno, nametnuto i stereotipno. Čini nam se da upravljamo zbivanjima, čak i onda kada zavedeni i izmanipulirani medijima samo izvršavamo nečiji, medijima suptilno nametnuti program.

Trenutna nam situacija pak govori da bi umjesto nas 'velikih' o našim sudbinama mogli odlučivati mali sićušni virusi. Indikativno je da bi oni, balansirajući negdje između života i smrti, mogli odlučivati o životu ili smrti nas, roda koji je sebe samoproglasio ili u najmanju ruku sebe osjeća - središtem svemira.

No život nas ponovno upozorava da baš i nismo tako visoko na ljestvici života i da svaki pokušaj traženja ekskluzivnosti za vlastitu poziciju može završiti kobno. Danas se pokazuje kako moramo postati svjesni da s 'dužnim poštovanjem' moramo uvažiti zahtjeve nevidljivih virusa koji ne poznaju granice, spol, rod, boju kože, svjetonazor, religijsku ili bilo kakvu drugu opredjeljenost. Ironično 'čeznemo' za vremenima kad smo se svađali oko ustaša i četnika, ljudi bijele, crne ili žute boje kože, sljedbenika ove ili one religije.... Polako ali sigurno počinjemo shvaćati koliko je život veći od naših podjela i koliko smo mi 'veliki' zapravo mali u odnosu na ono toliko malo da je nevidljivo.

Postoji gotovo bezbroj razina razumijevanja pandemije, njenih izvora, načina širenja, utjecaja na ljudski rod. Facebook je suvremena enciklopedija asocijacija koje ljudima padaju na pamet dok pokušavaju razumjeti što im se događa. Umjesto sistematiziranja ozbiljnih i neozbiljnih, duhovitih ili glupih, bahatih ili religijskim pozivima obojanih pristupa, ja bih iz filozofsko-socijalnog aspekta pokušao razumjeti konzekvence, jer su one indikativne za novi vrijednosni poredak u svijetu.

Činjenica je naime da jedan mali virus stavlja danas u pitanje sve vidljivo čime smo površinu zemlje zarobili. To čak ne mora biti namjera virusa (bez obzira je li proizveden u laboratoriju, je li mutirao ili je poslan od univerzalne nadnaravne sile za koju je čovjek pronašao ime Bog). Za virus ne postoje granice, a sve se prepreke čine samo sredstvima odlaganja vremena kada će milijarde tih sićušnih mrtvo-živih bića postati dio nas i odlučivati tko će preživjeti.

Nijedna socijalna misao, uključujući i Marxovu, nije riječima uspjela uvjeriti ljude da su (ili da bi trebali biti) jednaki. Nema dovoljno snažne riječi koja bi dovoljno glasno upozorila

da moramo tragati za oblicima jednakosti i vlastite samorealizacije koja je istinski moguća samo u svijetu u kojemu je jedan čovjek drugome – bogatstvo. A mali nevidljivi virus tjera nas svakodnevno na svijest o toj nužnoj jednakosti i nužnosti traganja za načinima pomoću kojih bi do te jednakosti došli.

Primjerice, naciji koja želi biti najveća i prva - virus bi uskoro mogao pokazati da je sistem zdravstva u kojemu se ne brinemo o svima nego samo o onima koji imaju novac – šuplji sir kroz koji će virusi projuriti s lakoćom. Ako ne brinemo o svima kako ćemo se zaštititi od virusa koji ne bira prijenosnike? Koju to granicu virus neće proći i koji to novac može izolirati svoje vlasnike od ostatka svijeta? Ironično pitanje za sustav koji ne želi svima pružiti zaštitu moglo bi biti: Zar se oružjem može obraniti od onoga što je nevidljivo?

Paradoks američke demokracije, odnosno mediokracije (trgovačkog prava kupovanja glasova posredstvom masmedija) u tome je što bahatost jednog demokratski ustoličenog vladara može pobiti veliki dio populacije koja je tu bahatost dovela na vlast. Oružje neće onemogućiti ljudske kontakte bez obzira na izolacije, dostave dronovima ili gomilanja oružja u podrumima.

Nepromišljenost vladara dovodi do najvišeg stupnja *infodemije*, oboljenja medija koji (vrlo često vezani korporacijskim interesima s politikom) mogu širiti različite, pojavne oblike te bahatosti, populaciji koju treba umiriti. No svijest o nezauzavljivom gotovo karakteru onog nevidljivoga koje, stavljajući u pitanje sustav zdravstva ne samo jedne nacije - upozorava na neodrživost ljudskog svijeta ukoliko je on okrenut uspostavljanju razlika među ljudima a ne uspostavljanju ravnopravnosti, sljepoći za umiranje gladnih u svijetu i 'pravom na osvetu' za svakog ubijenog svog čovjeka, pravom na kolonijalno i neokolonijalno siromašenje trećega svijeta i kažnjavanje tog istog svijeta ratovima i sankcijama ukoliko se pobuni.

Filozofi interpretiraju svijet, ali bi ga učinkovitije od filozofskih konstrukcija mogao uskoro promijeniti sićušni i nevidljivi – virus. A ako i pripitomimo ovaj virus, prije ili kasnije, uz današnji sustav vrijednosti u svijetu – pojaviti će se novi, vjerojatno još razorniji.

Ako se virus ubiti ne može (jer je uvijek na granici između života i smrti) onda ga našim aktivnostima možda možemo samo osnažiti. Negdje u svojim živo-mrtvim dubinama

mrtvo-živi virus hrani se Hölderlinovim stihovima o jačanju onim što ga ne može ubiti...

Poput bića koje se hrani mržnjom i željom za istrebljenjem ljudi, virus se mijenja, dograđuje, izgrađuje nove sisteme obrane i napada. Novim modelima virusa mi ljudi dajemo imena. Ta imena su poput beskonačnog broja nijansi boja. Hoćemo li shvatiti da svim nijansama ne možemo dati ime? Hoćemo li razumjeti da napadajući viruse koordiniranim akcijama zapravo koordiniramo rađanje njegovih novih modela i njegove nove snage?

**Virus kao
medij**

—
Sead Alić

3. Koloniziranje ljudske psihe

Na mjesto srednjevjekovnih teologa i predstavnika religijskih hijerarhija došli su globalni igrači koji se ne oslanjaju ni na Boga, niti na čovjeka. Uplašeni zbog prijetećeg i sve bližeg kraha društvenog uređenja koje im omogućuje materijalno cijeđenje onog dijela zemaljskog stanovništva koje još nije gladno, oni novi prostor pronalaze u proizvodnji viška vrijednosti na platou straha koji proizvode globalnim medijima i globalnom birokratskom strukturom. Nakon što su kolonizirali zemlje, porobljavali narode, vodili imperijalističke ratove - odlučili su se na - koloniziranje ljudske psihe.

Na način na koji su 'donosili civilizaciju' u zemlje koje su kolonizirali, tj. spašavali; proglašavali ljude druge boje kože nižom rasom (pa se prema njima odnosili kao prema životinjama); nakon što su milijune ljudi pobili u svojim ratnim svađama oko utjecaja i podjele plijena - na vrlo sličan način ljudskom su biću danas ponudili novo spasenje koje, istina, nije teološke nego medicinske naravi.

Tajna spasenja u svom realnom obliku oduvijek je naime bila u višku vrijednosti i u proširenju tržišta. To je bio način da se ponudi spasenje onima koji će ponuđače spasiti. Logika globalnih igrača i danas kaže: Ponudimo im spasenje - Ideja spasenja spasit će nas same!

S druge strane, ono ljudsko i doskora božansko u čovjeku ostavljeno je 'anakronim misliocima' koji još uvijek propituju pojmove kao što su *volja, sloboda, istina, moral, pravda, jednakost, duhovnost ili Bog*. No takvih je sve manje jer se duhovno otima uzusima znanstvenog mjerenja, a negirati svemogućnost

i sveprimjenjivost znanstvenih metoda znači heretički se suprotstaviti racionalnoj logici traganja kapitala za novim kolonijama, novim nalazištima zlata, novim zemljama potencijalnih robova, novim poljima nafte.

Koloniziranje ljudske psihe počiva na proizvodnji straha. Na sličan način na koji farmaceutska industrija (posredstvom *show* programa s 'fotošopiranim' i 'estetski' operiranim osobama) kod gledatelja/ica prvo proizvodi osjećaj manje vrijednosti, a onda u reklamnim blokovima nudi rješenje koje donosi 'sigurnost' i 'samouvjerenost' – globalni igrači odlučili su proizvesti *globalni strah*, pretvoriti vlade država u reklamne agente, a znanstvenike medicinske struke u statiste. Spasenje je – prestanak straha. Za to je potrebno vjerovati da je spasenje moguće i da su sve činjenice koje tome ne idu u prilog čista znanstvena hereza.

Za takvu proizvodnju straha nisu mogli koristiti potrošene ideje kao što su rat, represivni sustavi u državama, različite vrste diktatora, teroriste...! Za globalni strah bio je potreban - nevidljivi neprijatelj.

I gotovo da je svejedno je li taj nevidljivi neprijatelj došao kao pokušaj Prirode da nam skrene pozornost na nas same, ili je riječ o 'potpomognutoj oplodnji' virusa – u rezultatu imamo isto: šansu koju globalni igrači (ako sve nisu priredili) nisu mogli propustiti.

Globalni ekran proizvodi u ljudima strah. Državne birokracije, sve odreda u dugovima prihvaćaju igru izbjegavanja problema i odlažu nuđenje rješenja za doba spasenja. Strah proizvodi potrebu proizvoda (lijeka) koji nas može osloboditi tog straha. Globalni igrači (bivši robovlasnici, feudalci, vitezovi, kapitalci kapitala, vlasnici korporacija) postaju spasitelji, sveci.

No samo zakratko. I njihova pohlepa je globalna. Obznanjuju da će se proizvod morati konzumirati redovito kako bi se izbjegla bilo kakva mogućnost novih padova u osjećaje panike. Preventivno liječenje straha od nevidljivog neprijatelja uplatama vidljivih iznosa s računa nacionalnih budžeta ljudima i korporacijama čiji prihodi tako brzo rastu da će uskoro pokupovati sve znanstvenike koji znaju brojati zaražene i umrle.

Više ne treba ratovati, ne treba osvajati države, pokoravati narode, brinuti se o robovima, tjerati radnike da intenzivno.

rade 16, 14, 12, 10 ili 8 sati. Koloniziranje ljudske psihe proizvodnjom straha od nevidljivog neprijatelja vrhunski je izum globalnih igrača. Bolji i od terorizma.

Nemoral proizvodnje viška vrijednosti pretvara se sada u moralnu osudu onih koji ne pristanu na 'lijek protiv nevidljivog neprijatelja'. Spremni smo mrziti one koji ne vide nevidljivog neprijatelja. Bježimo na drugu stranu ulice kad sretnemo onoga koji se ne boji nevidljivog neprijatelja. To je sigurno heretik koji propituje *superextra* profit *ultra* male skupine ljudi koji u džepu imaju dionice proizvođača lijeka protiv nevidljivog neprijatelja. Njemu je vjerojatno čudno da je stvoren idealan sustav zarade protiv kojega vjerojatno nitko ne može ništa i neće učiniti niša. Konačno, riječ je o spasenju kao završnom činu povijesti.

Na mjesto siromašnih sada dolaze bogati apostoli, najbogatiji ljudi na zemlji koji će nas povesti u raj. Kako je to lijepo.

**Virus kao
medij**

—
Sead Alić

4. Covido ergo zoom

Oduvijek je mišljenje bilo povezano s nekim medijem. U početku smo usmeno izgovarali mitske, religijske ili filozofijske sudove, ne primjećujući da smo naše 'mudrosti' prilagođavali mediju usmenosti u kojemu smo tada 'plivali'. Pisali smo 'mudre pjesme' ili smo pisali kratke rečenice (da bi ih drugi lako pamtili i prenosili) koje će poput današnjih slogana osvajati slušatelja.

Dok smo pisali pjesme bili smo nadahnuti muzama. Strogi nemuzikalni ljudi davnih antičkih vremena pobunili su se protiv pjesništva jer su se među pjesnicima pojavili ljudi koji vjerojatno nisu bili nadahnuti muzama a pisali su u formi pjesništva (taj 'sofizam poetske forme', ta laž poezije živi i danas). Poezija je optužena da odvaja od bogova, odnosno da ćemo se prozom dostojnije njima približiti.

Pali smo u prozu. Gramatika je obukla ruho logike. Geometrija je rodila idealne oblike koji će biti prototip svih budućih ideala pomoću kojih će se zavoditi ljudske duše.

Za prozne tekstove muze se više nisu smatrale odgovornima pa su tekstovi postajali sve običniji, svakodnevniji, prazniji. Potpisali smo ugovor s vragom.

Gramatički i logički točno prognali smo iz javnog života zajedno s muzama i poezijom i ono poetsko u nama ljudima, ono što je pružalo mogućnost istinske duhovne zajednice.

Proza je u potpunosti okupirala i vjeru. Religije su uhvaćene u medij proze i kao takve postale žrtve racionalnog pristupa. Najveći su vjernici postali oni koji su mogli najbolje argumentirati stavove, najbolji poznavatelji svetih rečenica, ljudi koji su dokazali da su dovoljno daleko od bilo kakve poezije, mističnog samoosjećanja božanskoga u sebi.

U takvoj situaciji nije ni čudno što slabi interes za religijske hijerarhije. U tim religijskim hijerarhijama prepoznaju se obrasci političkog djelovanja. Prepoznavanja spuštaju predmet religijskog djelovanja u političku arenu. Miris nebeskoga gubi se u ovozemaljskim uputama o tome kako se politički orijentirati, što raditi, za koga navijati, kojem se svjetonazoru prikloniti. Suvremene političke hijerarhije izrasle na istoj zabludi efikasnije su na kratki rok, no životi pojedinaca i jesu takvi da, ako racionalno gledano, pojedinca uglavnom i interesira taj kratki rok.

Religijske hijerarhije uče sada od političkih i rade iste greške. Muftije i glavni imami odjednom se pojavljuju kao političari, varajući na taj način sve one koji su u njih vjerovali. Kršćanstvo već odavno djeluje po principima politike. Bog je postao sredstvom podjele a ne zblžavanja.

Blagosilja se oružje s kojim se ide ubijati ljudi druge vjere. Vraća se vjeronauk u škole a ne uviđa se da će vjeronauk kao školski predmet biti najljući protivnik vjeri kao takvoj. Možda će proizvesti određeni broj religijskih štrebera, ali će bespovratno oduzeti mnogoj djeci da se uzdignu vlastitim traganjem do razine vjere. Bog kao objekt štrebanja (u štreberski organiziranom sustavu obrazovanja) bit će samo činjenica. Vjera će biti zamijenjena poznavanjem činjenica, a duhovni razgovor natjecanjem u poznavanju dogmi.

U vrijeme medija pisma Pismo je postalo Sveto. Prvo je to mediološko priznanje važnosti medijskog posredovanja. Medij pisma medij je 'prenosivog Boga', kako bi rekao Regis Debray. Temeljna dubinska razlika između kršćanstva i islama u mediološkim je napatcima: Kršćanstvo kaže 'čitaj', a islam zapovijeda 'uči' (što u mediološkom smislu znači izgovaraj uz određenu melodiju, odnosno – pjevaj)

Elektroničko doba donosi 'smrt Boga'. Postajemo intuitivno svjesni da umire Bog pisma i da je upražnjeno mjesto Apsoluta. Mediji izlaze iz sjene i traže mjesto koje zaslužuju. Televizor je postao novi oltar s kojeg se građanima obraćaju svećenici novoga kova. Mjesta za vjeru je sve manje.

Digitalno doba društvenih mreža stavlja u pitanje ne samo vjeronauk u školama nego i školu kao jedan zastarjeli oblik vjeronauka. Velike korporacije u tišini se pripremaju preuzeti sustave obrazovanja. Zoom ili Google Meet i slične platforme, nisu samo platforme kojima se provodi edukacija. One su najava 'savršenih' predavanja koja će se moći dobiti po niskoj cijeni i koja će izbaciti iz igre dosadašnju ideju obrazovanja. Globalno lomljenje identiteta najsnažnije će eksplodirati mijenama sustava obrazovanja. U pismeno doba kleli smo se u Cogito ergo sum. Izgubismo. Slogan novoga doba već je izrečen i glasi 'Covid ergo Zoom'.

Nalazimo se pred novom Objavom. Ona će biti medicinskog karaktera. Nudit će spasenje svojim sloganima zao zapovijedima koje se moraju bespogovorno slušati. Svi koji ne slušaju te zapovijedi bit će heretici i kao takvi prognani iz Nove Crkve.

II MEDIJSKA DIMENZIJA KORONA-KRIZE

Neulazak u medicinsku dimenziju problema korona-krize (nisam stručan i o tome ne želim govoriti) osuđuje ovaj tekst na promatranje medijske dimenzije ove krize (koja je na trenutke eskalirala do te mjere da se povremeno (na društvenim mrežama) nazivala i svjetskim ratom. Naizgled je to hendikep, međutim, pretpostavljam da se analizom ponašanja medija može doći do vrlo zanimljivih pitanja koja se mogu uputiti i medicinskoj struci, i znanstvenicima medicine, i vlasnicima medija, pa i novinarima. Pokušat ću dakle ovaj dio teksta strukturirati prema fenomenima koji su se pojavljivali uz korona-krizu i koji su vremenom postajali sve očiglednijim.

1. Dijalog

Nema kulture koja neće zagovarati kritički pristup i nužnost otvorenog dijaloga o svakoj stvari unutar demokratskih društava. Dijalog bi nam svima trebao pomoći da se oslobodimo nasljeđa jednoumlja i da sučeljavanjem mišljenja omogućimo istini da se pojavi u svojoj 'neskrivenosti'.

No što se događa kada se pojavi potreba koordiniranja ponašanja svih građana države? Kako dijalog može preživjeti u situaciji kada politika uzme u ruke sve *mainstream* medije i kada odredi što je dobro za društvo u cjelini. U pravilu je riječ o strankama na vlasti. Međutim u slučaju korona-krize riječ je o velikom i neočekivanom 'razumijevanju' pozicije i opozicije (ne samo u Hrvatskoj).

Indikativno je naime odustajanje medija od izravnog sučeljavanja različitih pristupa korona-krizi. U ime svih mogućih pristupa u medijima su uglavnom govorili sljedbenici središnje linije obrane od virusa COVID-19. Ostali su poslani na ulicu i na društvene mreže.

Izostanak istinskog dijaloga mogao bi se razumjeti kao briga odgovornih ljudi i institucija da se jedinstvom odupremo korona-krizi. U temeljima ove ideje jasna je i dosta razumljiva postavka koja kaže da ukoliko se svi zajedno i odgovorno ne pridržavamo uputa – virus ima veće područje djelovanja i trajat će u nedogled.

Ovoj 'samorazumljivosti' nažalost ne ide u prilog činjenica da su se sva totalitarna društva pozivala na sličnu 'mudrost'. I svim takvim društvima ona je donosila uspjeh funkcioniranja. No iza kulisa uspješnosti uvijek su se krili užasi koji su činjeni prema onima koji totalitarnu ideju nisu prihvaćali.

Detektiramo dakle izostanak pravog dijaloga, argumentiranih rasprava, prezentiranja različitih pristupa, odnosno izostanak medijskog objektivnog informiranja o svim mogućim aspektima i pristupima korona-krizi.

2. Propagandna matrica nastupa prema javnosti

Virus kao
medij

—
Sead Alić

BUDIMO ODGOVORNI. OSTANIMO DOMA. PRIDRŽAVAJMO SE MJERA. KORISTIMO DEZINFEKCIJSKA SREDSTVA. IZBJEĞAVAJMO RUKOVANJA I GRLENJA. IZBJEĞAVAJMO JAVNA OKUPLJANJA. DRŽIMO SIGURNU UDALJENOST OD 2 M. BRINIMO JEDNI ZA DRUGE. To su samo neki od poruka/slogana propagandnog segmenta akcije protiv korona-krize.

Reklamne poruke oblikovane su od redakcija medija, promidžbenih ekipa prodajnih lanaca, nacionalnih, regionalnih i lokalnih stožera (najaktivnijih u trasiranju puta 'rješavanja' COVID krize), te brojnih poduzeća i domišljatih sudionika društvenih mreža.

'UPUTE SU ZA SVE JEDNAKE. POMOZIMO NA PRAVI NAČIN. POMOZIMO ONE KOJI ZNAJU. BUDIMO PAMETNI. OSTANIMO KOD KUĆE. ZAŠTITIMO DRUGE I SEBE.' Ovo su pak poruke reklamnog spota jedne televizije koja se potrudila pa upute slikovito upotpunila kadrovima filmova 'apokaliptičnog' karaktera.

Kad bi netko prikupio sve podatke o emitiranju ovih poruka/slogana, odnosno prostoru koji ove poruke zauzimaju u tisku, na plakatima i drugdje – definitivno bi se moglo zaključiti da nikada u povijesti (ne samo Hrvatske) nije bilo reklamne aktivnosti u koju je uloženo toliko sredstava.

Eventualni problem otvara činjenica da nije riječ o porukama koje su proizašle iz jedinstvene svjetske strategije svih relevantnih znanstvenika, nego onih odabranih koji su kreirali sliku korona-krize prema rezultatima nikad do kraja završenih istraživanja i nikad do kraja definiranih rezultata znanstvenih sučeljavanja najrelevantnijih svjetskih imunologa (i ostalih stručnjaka).

Poruke se pojavljuju kao slogani kojima je cilj promijeniti ponašanje građanstva. Realno je postaviti pitanje: Kako se može ponašati građanin/gledatelj kojemu se sugerira da ostane doma, da 'bude pametan', da izbjegava rukovanje i grljenje, da i ako izađe drži distancu u odnosu na druge ljude i sl.

Svakodnevno ponavljanje ovih poruka, uključivanje političkih, sportskih, kulturnih i drugih autoriteta u prenošenje ovih

poruka, stvara u građanstvu snažan osjećaj izopćenja ukoliko samo postavi pitanje smislenosti neke od ovih poruka (primjerice puno je šala bilo na temu sugeriranja pranja ruku)

Na djelu je dakle medicinsko-politička kampanja koja se provodi javnim medijskim servisima, ali jednako tako koju preuzimaju i nadograđuju i komercijalni mediji. Na djelu je dakle promidžbena kampanja. Njena snaga ne da nije zanemariva. Riječ je o najsnažnijem oblikovanju građanstva cijeloga svijeta od reklamnih kampanja za Prvi i Drugi svjetski rat.

Svoj karikaturalni dio ove kampanje počinju pokazivati kada se smanjuje interes za cijepljenje, odnosno kada se do javnosti počinju probijati alternativna mišljenja autoriteta medicinskih znanosti koja nisu uključivanja u diskusije na mainstream medijima. Počinju lokalne 'domišljatosti' u obliku putujućih autobusa, nagradnih ulaznica i drugih oblika stimuliranja za pristajanje na cijepljenje. Jedna od posljednjih mjera je povezivanje sugestije o cijepljenju s fondovima iz kojih se dijeli pomoć gospodarskim subjektima.

Vlasti režima koji su uspješni obustaviti kritičko sučeljavanje različitih stavova imaju sada mogućnost svoje greške predstaviti kao svoje velike uspjehe. Tako se kupnja prevelikog broja cjepiva pojavljuje kao šansa da se građanstvu ponudi i cijepljenje njihove djece. Povremeno se političke igre odvijaju u obliku pružanja pomoći besplatnim cjepivom za građane drugih nacija ili predstavnika vlastite nacije u drugim državama. Ljudi koji onemogućuju diskusiju pojavljuju se kao dobrotvori. Dio je to strategije spasenja čiji je cilj spasiti donositelje spasenja od onih koje se deklarativno želi spasiti.

3. Evidentiranje stanja u nosu ili evidentiranje bolesti

Zahvaljujući društvenim mrežama, građani su se postepeno počeli uključivati u razgovore o korona-krizi. Skepsu su iznosili na različite načine i uz različita iskustva. Poznat je tako primjer gospođe koja je išla tri dana zaredom na provjeru PCR testom. I dok je prvi put bila pozitivna, u sljedećim nalazima bila je

negativna. Crnohumorno je bilo (inače snimljeno) pojašnjenje odgovorne osobe koje je išlo u smjeru sugestije da postoji mogućnost da je prvi put pokupljen korona virus štapićem pa da se zato nije našao u ponovljenim pokušajima.

Ovakvi slučajevi otvaraju brojne dileme, ali su indikativni za detektiranje cijelog sustava. Ono što je bitno detektirati, a može se već naći mnoštvo svjedočanstava o tome, PCR testovima se ne otkriva bolest nego samo prisutnost virusa u organizmu. Ta prisutnost može rezultirati oboljenjem ali i ne mora. Oboljenje može biti teško, vrlo teško, te u kombinaciji s već postojećim oboljenjima može dovesti i do smrti. No isto tako može biti riječ o blagim simptomima i relativno brzom ozdravljenju.

Bezbroj je nijansi boja u spektru svjetlosti. Možda je i bezbroj virusa u nama kao staništima virusa. Prostor je to za proizvodnju novih neprijatelja. Na mjesto virusa COVID-19 sutra može doći novi, isti onaj virus koji je možda tisućljećima živio u čovjeku. No tek će suvremena kombinacija politike, medicine i krupnog kapitala otkriti da je riječ o neprijatelju koji se inače ne može istrijebiti i o kojemu se ne zna previše, ali protiv kojega se mora boriti koordinirano – podržavajući napore onih koji su najviše kapitala uložili u proizvodnju neispitanog cjepiva.

Nijedan primjer s društvenih mreža ne može se naravno uzeti kao nekakav dokaz. Čak niti neko ozbiljno istraživanje stavova na društvenim mrežama neće se smatrati relevantnim. U stožerima borbenih mislilaca medicinsko-političkoga ovakvi slučajevi će biti tretirani kao virusi, kao virusna infekcija na autostradi dogovorenih stavova kriznih stožera i politika.

Unošenje ovakvih razgovora i situacija u ozbiljniji govor o COVID-krizi bacio bi drukčije svjetlo na propagandna nastojanja političko-zdravstvenih (para)institucija. Tim više što je javni prostor postao prostor rezerviran za uvijek iste autoritete koji uvijek isto govore na isti neuvjerljiv način i s jednako neuvjerljivim argumentima.

4. Politička ustrojavanja znanstvenih autoriteta medicinske znanosti

Jedan od fenomena koji će se zasigurno istraživati u nadolazećem periodu svakako je utjecaj politike odnosno politika na znanstvenike, posebno imunologe. Uputa da trebamo slušati znanost dobila je gotovo pa karikaturni oblik jer su znanstvenici postali glasnogovornici političkih stavova. Ukoliko ne bi zadovoljili u svom servisiranju političkih intencija bili bi zamijenjeni.

Takozvani stožeri postali su scena s marionetama kojima upravljaju politički centri moći. Naravno iz dovoljno velike daljine da ih se ne može vidjeti. Tako su uz pomoć medija znanstvenici konačno priznali da je i znanost ušla u orbitu političkog sustava vrijednosti u kojemu nema neovisnih znanstvenika, niti sučeljavanja stavova znanstvenih autoriteta. Oni koji misle drukčije jednostavno su izvrgnuti ruglu i nerijetko osuđeni na društvenu marginu.

Jednom će zasigurno biti istraženo i kako su neki znanstvenici jedno govorili prije pandemije, a nešto sasvim drugo kada su dobili velika sredstva za istraživanja virusa Covid-19. Na meti će biti i znanstvenici koji su istovremeno radili kao savjetnici na projektima proizvođača cjepiva i istovremeno se pojavljivali kao *opinion makeri* na sredstvima javnog informiranja.

Postrojivši znanstvenike u vojničke redove, političarima su se otvorili putovi za ustrojavanje discipline građana/gledatelja

5. Korona zaraza vijesti, prime timea i specijalnih emisija

Svi programi najgledanijih televizijskih kuća postali su servis političke ideje discipliniranja građana poradi obrane od virusa COVID-19. To se moglo tumačiti kao konačno korisno uključivanje medija u realiziranje esencijalnih potreba društva/tava. Posebno kada je riječ o obrazovanju na distanci posredstvom jednog od tv programa javnog servisa. Nastava se uglavnom nije prekidala, a uredni službenici Ministarstva znanosti mogli su evidentirati uspješno realiziranje nastavnog plana.

Osim nastave za osnovnoškolce, televizijski servis ponudio je i udarna mjesta u televizijskim vijestima, problematiziranja u posebnim emisijama, te stalna ponavljanja spotova i poruka. Zaraza propagande obuzela je televizijske urednike, a preko njih proširila se na naciju/e. Nimalo ne čudi što su se na društvenim mrežama pojavili agresivni stavovi protiv bilo koga tko bi bilo što iz ponuđenog arsenala pokušao staviti u pitanje. Zaraženi propagandom agresivno su prozivali osobe koje su pozivale na promišljanje, dijalog, činjenice, studije, istraživanja – zdravi razum. Bezuspješno, jer je sve stavove zdravog razuma donosila ujedinjena propaganda mainstream medija

6. U potrazi za neprovjerenim cjepivom

Stvaranje svojevrsne medijske histerije moralo se negdje okončati. Budući da se nije moglo natrag, niti negirati sve što je do tada govoreno – neminovnim se nametnuo govor o cjepivu kao rješenju. Cjepivo se pojavilo kao *deus ex machina*, kao sredstvo potpune katarze.

Uvodna lutanja koja su sugerirala nemogućnost pronalaženja lijeka za viruse (jer svaki napad na viruse rezultira njihovim mijenama i novom povećanom otpornošću), zamijenjena su dobitnom kombinacijom: počelo se naveliko govoriti i pisati o čarobnom štapiću – cjepivu, koje s jednim ili dva uboda igle rješava sve probleme.

Proskribirane su sve osobe koje su upozoravale na nužnost ozbiljnih i višegodišnjih istraživanja. Stvorena je atmosfera u kojoj su ponuđači cjepiva mogli isposlovati nevjerovatne i neprihvatljive (do tada nepoznate i nemedicinske) uvjete. Mogli su ponuditi cjepivo ne odgovarajući ni za kakve nus-pojave.

Godine rada koje su nekada bile potrebne za uvođenje nekog lijeka na tržište nadomještene su osjećajem sigurnosti koji je propaganda proizvodila u budućim konzumentima cjepiva. Mediji su stvarali sliku potrebe cijepljenja što većeg broja građana svijeta u što kraćem vremenskom periodu. Sugeriralo se dakle tepih-bombardiranje građanske populacije neprovjerenim cjepivom koje će donijeti nus-pojave (za koje nitko neće odgovarati).

U počecima korona-krize stvorena je atmosfera traganja za dovoljnim količinama cjepiva. Bilo je pitanja ugleda,

snalažljivosti lidera nacija, njihovih trgovačkih sposobnosti da svojim građanima priskrbe na vrijeme dovoljnu količinu cjepiva. Opozicijskim kritičarima nedostatak dovoljnih količina bio je nabačena lopta za zabijanje gola vladajućoj politici. Neki su političari potrebu trošenja prevelikog broja kupljenog cjepiva prikazivali kao donacije drugim državama ili su otvarali mogućnost da se u njihovu državu dolazi na cijepljenje.

Kako je vrijeme prolazilo sve više je bilo znanstvenika koji su tvrdili da je cjepivo opasnije od samog korona virusa. Povećanje broja takvih stavova zaoštrilo je pak retoriku politika koje su investirale u cjepiva a nisu ih mogli utrošiti. Mogući potrošači cjepiva postala su – djeca.

7. Lutanje s maskama i bez maski

Maske su postale sredstvo raspoznavanja sljedbenika Propagandne akcije i anarhističkih pojedinaca koje je najjednostavnije bilo strpati u koš antivaksera. Nisu bili važni argumenti o nemogućnosti maske da zadrži viruse. Nitko nije dopuštao razgovor o štetnosti maski za stariju populaciju koju se primarno htjelo zaštititi. Nenošenje maske u niz slučajeva u mnogim je državama bilo povodom za fizičko maltretiranje od strane policije, službenika gradskih prijevoza ili djelatnika drugih institucija.

Nisu koristile ni usporedbe građana s nekadašnjim robovima kolonijalnih gospodara, niti traženja odgovora na postavljena pitanja. Animirani spotovi i infografike zorno su predočavale ideju da je nošenje maski korisno i da je s njima mogućnost zaraze manja

8. Od lockdowna do švedskog modela

Nekim režimima situacija korona-krize pomogla je da uvođenjem policijskog sata utišaju proteste vlastitog naroda. Svi politički problemi kao da su postali minorni pred najezdom virusa koji su se širili takvom brzinom da vladama nije ostalo ništa drugo do djelomičnog ili potpunog zaustavljanja ekonomskog, socijalnog, kulturnog, djelomice i religijskog života. Ono što je nekada bio izravan poziv na bunt, proteste pa i rušenje vlasti

– zabrana okupljanja – sada je glatko prolazilo. Pod pritiskom nevidljivog neprijatelja restrikcije su dobile prijateljske maske. Nasilno ponašanje policije imalo je opravdanje u brizi za ‘ostale’. Pojedinac je prestao biti subjektom. Postao je objektom brige za sprečavanje širenja zaraze u cijeloj zajednici.

Istovremeno, nije bilo previše komentara a naročito ne razgovora o švedskom modelu. Bilo kakav razgovor takvog tipa vodio bi otvaranju starih pitanja i propitivanju prihvaćenih mjera. Ono što je preostalo medijima bilo je da povremeno iznesu nove brojke o zaraženima u Švedskoj. Pritom se nije pojašnjavalo da je riječ o broju osoba kod kojih je pronađen virus u organizmu. Također izbjegavan je govor o razlikama u postotcima umrlih prije i za vrijeme korona-krize.

Igre sa zatvaranjem čitavih poduzeća stavile su i privatni sektor pod nadzor državne birokracije. Bačen na koljena on je postao gotovo u potpunosti ovisan od projekata potpore. Ne treba previše nagađati o načinima na koje su te potpore dije-ljene. Desetljećima je uhodavan sistem razvijanja odnosa s provjerenim, privilegiranim, odabranim poduzećima.

9. Šišmiš kao okidač za mogući rat civilizacija

Osvrćući se unatrag, prisjećamo se kadrova tržnice u Wuhanu. Oni su nam trebali učiniti nesimpatičnim prehrambene navike Kineza i povezati ih s nastankom pandemije. Kadrovi ljesova iz Italije trebali su istovremeno biti snažan podstrek rađanju mr-žnje prema Kini. Istovremeno u nekoliko navrata pokretana je rasprava o eventualnoj mogućnosti da je virus stvoren vještački u laboratoriju i da je ‘pušten’ namjerno ili slučajno.

Ne ulazeći u to pitanje mora se međutim evidentirati nešto što je dosta slično pokušaju uvođenja pandemijskog rata civili-zacija. On je trebao ujediniti zapadne sile i optužiti Kinu za zlo-djelo omogućavanja uvjeta u kojima je (na prirodan ili vještački način) rođen Covid-19.

To je naravno otvorilo i priče o suvlasništvu instituta i zavo-da koji su se bavili kako istraživanjem, tako isto i razvijanjem cjepiva. Sve je dobilo miris biznisa koji se provodi na najvi-šim razinama i koji će bogate učiniti bogatijim a siromašne

siromašnijim. Umjesto Huntingtonove podjele civilizacija po vjerskim šavovima, pojavila se nova, medicinska podjela, podjela po odnosu prema pandemiji.

Veliki neprijatelji Iran i Izrael i u ovom kontekstu dobili su 'adekvatne' naljepnice. Iran se 'dokazao' kao konzervativna država u kojoj je broj zaraženih katastrofalno rastao, a Izrael je bio primjer odgovornog ponašanja jer je u najkraćem mogućem roku uspio cijepiti gotovo cijelu svoju populaciju.² U tu se populaciju ne ubrajaju Palestinci koji su kao i u svim ranijim slučajevima ostali kraćih rukava. Vrijeme će pokazati jesu li administrativnom odlukom vlasti koja im nije htjela pomoći, ostali sačuvani i izloženi samo virusu za koji će se kasnije ispostaviti da je na razini virusa gripe.

10. Jesu li kreatori terorizma pronašli unosni posao

Jedan od bitnih fenomena vremena korona-krize svojevrsni je izostanak terorističkih akcija na globalnoj razini. Razlog za to može se pronaći u zatvaranju granica, strožem nadzoru prelaska granica, te u prelasku država na svojevrsnu medicinsku dokumentaciju kod prelaska granica. Je li to argument ili privid pokazat će vrijeme.

Naime malo je čudno da bi sofisticirane terorističke organizacije mogle zaustaviti potvrde koje moraju imati na granicama. Takozvani 'spavači' su osim toga već u državama u kojima se očekuju terorističke akcije. No, nekim čudom, kreatori terorističkih akcija kao da se bave nečim drugim.

Terorizam se u novom svjetlu pojavljuje kao zastarjelo sredstvo discipliniranja vlastitog naroda. Izbore više neće dobiti lideri koji se suprotstavljaju terorizmu, nego hrabri borci protiv nevidljivog neprijatelja – virusa.

Odsustvo velikih terorističkih akcija u doba korona-krize indikativno je. Ono možda više govori nego što se o tome piše. Vrijeme će pokazati što sve plašt korona-krize prekriva i koji će se akteri nakon ove krize pojaviti na sceni.

² 'Dodajmo kako su još ranije izašli podaci iz Izraela prema kojima cjepiva ne mogu spriječiti širenje zaraze kao prirodno stečeni imunitet. Naime, novi izraelski podaci govore kako je čak 55 posto novih slučajeva među cijepljenima. Ako je više od polovine novih zaraženih među cijepljenima, bilo kakva penalizacija mladih ako se ne cijepe nema smisla.' <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/poucak-iz-izraela-ucinkovitost-pfizera-poprilicno-pala-u-zastiti-od-zaraze-ali-smrti-nerastu-15085921> Videno 6. 7. 2021

11. Pandemijsko potapanje izbjegličke krize

Virus kao
medij

—
Sead Alić

Korona-kriza je pomogla da se umanje problemi nejednakosti suvremenoga svijeta koji su rezultirali velikim migracijama. Ne tako što je nejednakost smanjena nego tako što su stvoreni uvjeti za stav da je općeprihvatljivo ograničavanje kretanja svih građana a samim tim i izbjeglica i migranata. Mediji su izgubili osjećaj empatije prema ljudima u kampovima koji su umirali, smrzavali se, razboljevali se, odnosno živjeli u neljudskim uvjetima. Izbjeglice su prestale biti tema. Samim tim nestalo je s medijskih radara i problematiziranje odnosa bogatih i siromašnih država.

12. Ljubav na distanci

Temeljna ljudska potreba da se u ljubavi realizira kao cjelovito ljudsko biće korona-krizom bitno je onemogućena. Svi savjeti stručnjaka za stožerno prenošenje informacija iz političkih stožera, savjetovali su život na distanci. Da bi se spasio, ljudski je rod trebao samo prestati biti to što jest. Da bi jednom opet mogli biti sretni, ljudi su samo morali odustati od spontanosti, bliskosti, druženja, putovanja, i svega drugoga što je ljudski život do sada činilo zanimljivim i lijepim. Stožeri su podizali psihološke ograde među ljudima ne razmišljajući o tome da će te ograde postojati i kada se (ako se) uspješno realizira suprotstavljanje virusu.

13. Medicinski argument za uskraćivanje medicinske pomoći

Zdravstveni sustavi mnogih zemalja svijeta su u krizi. Državne birokracije sve teže izlaze na kraj s narastajućim očekivanjima građanstva i smanjenim mogućnostima budžeta. Problem je to koji ide pod ruku s globalnim problemima u kojima se nalazi kapitalizam.

Ne ulazeći u konstruiranje mogućih uzroka ili raspleta, moraju se ipak evidentirati neke tendencije.

Naime nevidljivi virus omogućio je vidljivo uskraćivanje zdravstvenih usluga građanima svijeta. Izgovor je naravno bio prezaузetost liječnika ali i prostora COVID bolesnicima.

Redovi kod liječnika opće prakse postali su redovi poput onih na granicama. Karakterizira ih i ista razina nestrpljivosti, ljutnje i nerazumijevanja.

Mnoge se operacije odgađaju, a posjet obiteljskom liječniku postaje iluzornim pokušajem da se u atmosferi industrijske trake nešto objasni liječniku opće prakse.

Takve stvari omogućuju proizvodnju navike da nam zdravlje nije više na usluzi nego da je s neku drugu stranu zida. Kojega je nemoguće preskočiti. A i kada se preskoči tamo više nisu medicinske hale nego tvorničke.

14. COVID putovnice

Ono što je nekadašnjem slobodarskom duhu bilo nezamislivo (da nas Veliki Brat nadzire u svakoj našoj životnoj situaciji) postalo je opasnošću koja se realno nadvija nad naše živote. Izgovor ne naravno nevidljivi virus kojemu se pridaje mitska snaga da bi se pokrenuli slabi i smrtni ljudi prema trajnom označavanju. Sve bi se dosadašnje razlike među ljudima svele na vlasnike baza podataka o svima nama i svih nas kao građana drugog ili ne znam kojeg reda. Niti u ovom slučaju nema propitivanja istinske snage virusa COVID-19, nema propitivanja i usporedbi smrtnosti, nema autopsija, nema dodatnih provjera ispravnosti PCR testova, nema egzaktnih znanstvenih podataka o cjepivima, itd.

Uspoređujući scenarij distopije sa činjenicama o izbjegavanju davanja konkretnih odgovora postavljenih od velikog broja nobelovaca, akademika, liječnika, stručnjaka iz različitih područja – ne može se isključiti najcrnji mogući scenarij.

15. Medijska proizvodnja straha

Virus kao
medij

—
Sead Alić

Od Orsona Wellesa i njegovog Rata svjetova poznat je efekt proizvodnje straha masmedijima. Strah se proizvodio i ranije ali nikada tako snažno i uspješno kao radijskom dramom koja je bez objašnjenja i najave počela 'prenositi' invaziju svemiraca na zemlju.

Današnje pokrivanje masovnim medijima da bi se uz odrednicu građanin trebalo uvijek pridodati i odrednicu gledatelj. Povjerenje građana/gledatelja, istina, može varirati, ali ono je u ovakvim situacijama tako veliko da je uspjeh zagarantiran.

Najavljivana raznim filmovima apokalipse, sama apokalipsa kao da se preselila u vijesti i specijalne emisije koje su obrađivale stvarne događaje. Leševi mrtvih oboljelih od virusa COVID-19, mrtvački sanduci koji se nisu stizali odvoziti na groblje, sahrane bez nazočnosti obitelji, liječnici koji padaju s nogu, obolijevaju i umiru – sve su to bili elementi dramaturgije koja je morala djelovati. Građani/gledatelji cijeloga svijeta pripremali su se za dolazak prve prave, suvremene, dugo najavljivane apokalipse.

Strah je postalo najsnažnija emocija. Ona je naravno onemogućavala život u svim ostalim dimenzijama. Zatvorene u strah i priključene na sredstva informiranja, osobe su tražile nove i nove informacije o izvorima straha.

Horor se spustio u svakodnevni život. Svatko je nekoga znao tko je skončao u velikim mukama, tko se nije izvukao, tko je podlegao na respiratoru i sl.

Orwellovskih pet minuta mržnje, koje su vremenom prebačene u redovite termine mržnje (informativnog programa) sada su postale sveprisutne u obliku brige za ljude, savjeta liječnika, press konferencija političko-zdravstvenih stožera, reportaža iz bolnica i stalnog brojanja zaraženih i umrlih.

16. Dvojbeno snaženje političke birokracije

Politička birokracija dobila je krila. Demokratska načela mogla su biti zaobiđena a da u većini slučajeva za to javnost ne bi saznala. Mjere koje su donošene dijelom su donošene prema naputcima Svjetske zdravstvene organizacije, ali su dijelom provođena i kao oblik discipliniranja vlastitog naroda. To je naročito vidljivo gledajući na sva zbivanja unatrag.

Posebna dimenzija koja će ukazati na dvojbenost snaženja političke birokracije bila su razmišljanja o cijepljenju djece te o nedavanju potpora poslovnim subjektima koji ne organiziraju cijepljenje svojih djelatnika. Kriva se kula zaljuljala. Crv sumnje ušao je u veliki postotak populacije. Pojavila se opasnost da ekskluziva koju je političarima davao COVID-19 postane nešto o što će se spotaknuti. Pad bi naravno bio 'apokaliptičan' za sve koji su provodili medijsko širenje straha, tražili da se građani cijepu neprovjerenim cjepivima, odnosno svima koji su sudjelovali u stvaranju panike u kontekstu korona-krize.

17. Virus je dobra poslovna prilika krupnom kapitalu

Nije se, u osnovi, dogodilo ništa čime bismo trebali biti iznenađeni.

Istančani poslovni njuh davno je shvatio da će najveći broj primjeraka svojih uradaka prodati ukoliko se zasvira na onu žicu čitatelja/slušatelja/gledatelja na kojoj se mogu odsvirati samo stereotipi. Umnažani preko svih granica, stereotipi su tako – postali naš svijet.

Živimo stereotipe, kupujemo ono što je najbliže stereotipu, izgovaramo stereotipne rečenice i ne osjećamo da smo i sami postali manje ili više jedan ugladeni stereotip koji se ravna po mjeri očekivanja okoline. Naši stereotipi biraju i predsjednike svih demokratskih zemalja svijeta. Za novim predsjednikom posegnemo onako kako posežemo za deterdžentom u supermarketu. Naše predsjednike reklamiramo kao deterdžente u supermarketu.

Sustav 'vrijednosti' koji se temelji na stereotipima, licemjerju, šutnji, nekritičkom prihvaćanju odluka nekompetentnih vlasti, gaženju preko leševa, borbi za privilegije, konformizmu, nepotizmu, korupciji, lažnom moralu lažnih posrednika između zemlje i 'neba'... sve to može koliko-toliko funkcionirati dok se ne pojavi netko toliko 'mali i naivan' da se gotovo i ne vidi, i dok on 'mali i naivan' ne priopći stadu i njegovim pastirima:

'Car je gol, njegova je kruna lažna.'

Odjednom postaje jasno da nam nikakvi borbeni zrakoplovi neće pomoći, da se fontanama (uostalom kao i svim drugim javnim nabavama) pere nešto drugo, a ne grad ili tlo oko fontana. U trenutku shvatimo da su bogati postali samo ljudi koji su bili u politici i još više ljudi koji su bili u blizini ljudi koji su bili u politici. Sine nam odjednom da smo na vlast dovodili ljude koji su nam zahvalili dovodeći u svoje okružje svoje ljude i da je njihova pozicija bila njihova šansa da sa svojim ljudima (skriveni rupama u zakonu i medijskim hajkama) zaokruže svoje feude.

Demokracija, sloboda i jednakost danas su samo kulise iza kojih kraljuju interesne skupine političkih, poslovnih, akademskih, medijskih i drugih interesno povezanih lobija.

S neku drugu stranu društvenih mreža postoje puno čvršće mreže interesima povezanih struktura koje paze da jedna drugoj ne uđu u područje djelovanja. I dok na društvenim mrežama mi, ovce, stavljamo svoje fotografije, na onim drugim mrežama padaju dogovori o tome tko je prekršio zakone mafije i koga će se zbog toga predati javnosti.

Žrtvovanje onih koji su pretjerali i tako doveli u pitanje čitavu strukturu ove druge mreže, obred je zadovoljenja čudesno snažne, ali i čudesno naivne javnosti. Sa svakom novom najavom žrtve javnost se umiri, a s eventualnim dokazima i kaznom člana nomenklature ta se javnost paralizira/eutanazira. Javnost je čudovište iz bajki čija se glad može utoliti jedino povremenim žrtvovanjem članova one druge mreže – nomenklature.

Zdravom društvu snagu daje javnost, bolesnome šutnja. U zdravom društvu namještanje posla nekoga iz vlasti nekome bliskome, simptom je bolesti i znak da se organizam mora liječiti. U bolesnom društvu to je pravilo. U zdravom društvu kumulirala bi se pozitivna energija svih ljudi unutar neke zajednice. Bolest društva oduzima svakom pojedincu i ono malo

što je ostalo. U zdravom društvu medijima bismo se koristili da svoj život učinimo ljepšim, zanimljivijim, boljim, plemenitijim, zdravijim, duhovno bogatijim. U društvu koje je bolesno možemo samo konstatirati da su upravo mediji pripomogli razvoju bolesti odnosno da su uglavnom postali mediji virusa zla.

A ne zaboravimo: U početku bijaše Logos. Kao riječ, ali i kao red. Ne kao riječ koja će služiti kao izgovor i koja će se iz ladica vaditi prema potrebi prikrivanja ovog ili onog zla. Svaki trenutak od nas zahtijeva našu novu riječ kojom ćemo graditi Logos kao harmoniju u kojoj ćemo rasti kao ljudska bića. Svaki je trenutak novi početak. Zato naše riječi uvijek iznova moraju biti nove, kreativne, odgovorne, žive, pobuđujuće. Jesu li?

Odgovor nam nudi pandemija koja nas tjera da se zagledamo u nju kao u zrcalo i koja nas tjera da jedni drugima objasnimo kako i zašto smo pali u tako dubok hipnotički san u kojemu nam se činilo da je sve u redu i da smo na pravom putu – putu napretka. Bunovni izgovaramo ono što nam prvo padne na pamet. Ne vidimo plan mreže koja je izvan naših 'društvenih mreža'. Ne vidimo da im smetamo na ovom prelijepom mjestu u Univerzumu.

Dopustite u ovom trenutku još nekoliko riječi o otkrivanju medijskog smeća u vremenu virusne pandemije. Naime neke teze Marshalla McLuhana tek sada zvuče dovoljno upozoravajuće. Što bi on rekao da je danas tu?

Rekao bi zasigurno da je koronavirus pokazao kako smo uistinu globalno selo. Rekao bi kako je tek sada vidljivo da je naš živčani sustav izvan nas samih i da trenutno reagiramo na sve što se događa u bilo kojem kutku Zemlje. Rekao bi da će nam virus pokazati koliko su ograde nacionalnoga krhke i koliko su samo proizvod tehnologije koja nam je omogućila samoprepoznavanje u olovnim slovima tiska. Rekao bi nam da je virus poruka a da je sadržaj medija virusa naš život koji je na kušnji. Rekao bi vjerojatno i da je vrijeme da shvatimo kako ne možemo nekažnjeno ne razumjeti kakav svijet stvaramo medijima koje ne razumijemo.

McLuhan bi današnju infodemiju smatrao oblikom nevidljive opasnosti, jer ni medije nismo razumjeli kao potencijalnu opasnost. Najkasnije postajemo svjesni onoga što nam je najbliže, odnosno u čemu smo na neki način uronjeni, a to su danas nama ljudima – mediji. Danas smo s njima i u njima poput riba koje u vodi žive ali će 'zadnje postati te vode svjesne'.

Infodemiju bi McLuhan nadalje usporedio sa slučajem odnosa znanstvene zajednice prema francuskom kemičaru Louis Pasteuru, koji je upozoravao liječnike da je njihov najveći neprijatelj 'nevidljiv'. Pasteur je bio neshvaćen otprilike onako kako se neozbiljno shvaćaju poruke teoretičara medija koji upozoravaju da bez razumijevanja gotovo nevidljivog utjecaja masmedija srljamo u mediokraciju – društvo oblikovano interesnim grupama kapitala, politike, farmaceutske industrije, proizvođača i trgovaca naftom, oružjem – povezanih naravno s vlasnicima masmedija.

Mediokracija je predsmrtno stanje demokracije u kojemu glas naroda biva kupovan marketinškim kampanjama koje se ne razlikuju od kampanja za bilo koji proizvod. Mediokracija je karikatura demokracije u kojoj narod glumi da odlučuje, a izabranici glume da rade u interesu 'svog naroda'.

Kraljevske krune danas u pitanje stavlja mala nevidljiva i nezaustavljiva kruna virusa. Uza sve što ćemo platiti, mogli bismo baštiniti iskustvo nužnosti suprotstavljanja lažnim idolima, samonametnutim i 'izabranim' kraljevima, lažnim božjim posrednicima, ali i laži ekonomije same koja ljudski rod vodi u propast.

Virus je zrcalo. O nama ovisi hoćemo li i možemo li se u njemu vidjeti.

18. Svjetsko prvenstvo s nevidljivom loptom

Jedan od pojavnih oblika globalnog koordiniranja položaja i uloga nacija u suvremenom svijetu mogao bi se nazvati i Svjetskim prvenstvom s nevidljivom loptom.

Predsjednici vlada su selektori koji imaju snažne timove. U svakom timu dominiraju medicinski stručnjaci za nevidljivu loptu i taktiku. I premda je riječ premijera nacionalnih timova presudna, kada je riječ o taktici i strategiji u pravilu se sluša medicinski dio tima.

Timovi imaju različite taktike. Jedni su za to da se na teren izlazi isključivo s maskama dok drugi tumače da to neće zaustaviti nevidljive viruse ali da će bitno otežati rad dišnog sustava organizma svakog igrača. Jedni su za taktiku ignoriranja

nevidljive lopte, dok drugi koriste priliku da poslože stvari i izvan terena na temelju proizvodnje straha na temelju same mogućnosti gubljenja igrača ili utakmice.

Suci koji povremeno utrčavaju na teren moraju se također pridržavati mjera opreza. Mogu biti u dresovima policijskih službenika ali i u svojim civilnim dresovima. Oni slušaju svoje vlade pa povremeno pretuku nekog igrača bez maske, ponekad nekoga i zatvore, a ima situacija da i sami skidaju maske jer neke vlade preferiraju igru punih pluća.

Organizatori svjetskog natjecanja dugo su radili na uspostavljanju natjecateljske klime i buđenju nacionalnih strasti za uspješno loptanje s nevidljivom loptom. U dresove se oblače najvažniji nacionalni mušjaci, a pokorno ih slijede kritički orijentirane, ali uplašene žene. Na sredstvima javnog informiranja svakodnevno možemo pratiti gdje je koja nacija na ljestvici. Nalazi li se među vodećim nacijama ili je negdje pri dnu.

Samo je nekim komentatorima dopušteno javno govoriti o ovom natjecanju. To su oni stručnjaci za ovu vrstu sporta koji tvrde da su loptu - vidjeli na terenu.

19. Spektakl birokracije

Analiza sporednih (neki bi rekli i nevažnih) nemedicinskih segmenata globalne *korona krize* baca polarno svjetlo na medicinsku dimenziju problema – sve su boje u prijelazima i mogu se različito tumačiti. Istovremeno, ta uglavnom medijska dimenzija fenomena osvjetljava i neke stare mehanizme koji tek sada postaju vidljivi. Dolazi do prepoznavanja struktura djelovanja. Konfiguracije izlaze na površinu. Vremena koja su za nama kao da su ih slutila i najavljivala. Kao da je na djelu ista intencija, samo je ona sada dobila snagu i 'legitimitet'. Posebno kada je riječ o destruktivnom utjecaju *korona krize* na kulturu.

Za svijest većine tranzicijskih političara društvo bez kulture i umjetnosti bilo bi idealno društvo. Naime, sve je ostale segmente društva (oblike djelovanja) jednostavnije disciplinirati od artistički nastrojenih osobnjaka, istraživača nevažnoga, anarhoidnih zaljubljenika u ideje samostalnosti i slobode. Društvo bez kulture negativna je utopija ljudi od paragrafa i

političke moći. Bez ljudi koji se ne osvrću na pitanja funkcioniranja sistema sve mi moglo biti puno lakše.

Na suvremenu je kulturu i inače već utisnut žig političke birokracije. On je svojevrsna već ranije uspostavljena političko-kulturna putovnica. (Kulturna putovnica prije COVID putovnice) S njom imate potvrdu da ste 'kulturnjak', možete sudjelovati u natjecajima, dobivati nagrade, putovati, čitati dječici svoje stihove. U kulturu možete ako ste čipirani/uknjženi kao mirni građanin koji se uredno cijepi i sluša odluke Prve paragrafkinje među paragrafima. Janko Polić-Kamov bi, da je ovo doživio – napisao *Psovku!*

Umjetnost i kultura i ranije su bili na respiratorima Ministarstva kulture. Ovo što se događa danas više podsjeća na kuhinje u kojima se hrane umjetnici u gladovanju sa 'certifikatom'. A da je netko prije par desetljeća zabranio kulturna gibanja, druženja, predstave, koncerte, predstavljanja, kazališne i filmske predstave... na ulicama bi barikade otpora rasle kao gljive. Ali...

Nevidljivi agresor nepoznatog podrijetla omogućio je uvođenje mjera koje kulturna zajednica nikad ne bi dopustila. Proizvodnja straha u ljudima, nažalost, toliko nas je disciplinirala da se ljudi kulture sa sramom sjećaju - slobode u sebi.

Nesreća nikad ne dolazi sama. Ponekad se godinama unaprijed najavljuje u simptomima koje će društva prepoznati ili ne. Onako kako je novinarstvo izgubilo rat od PR-a, sloboda kritičkog promišljanja izgubila je - od propagande. Nije propagandi bilo teško pobijediti kad su politika i krupni kapital posjekli noge novinarima. Sudski su procesi protiv novinara bili najava totalitarnih tendencija na razini globalnog nam *urlog novog svijeta*.

Čovjek koji je osvijestio važnost spektakla u ljudskoj povijesti, koji je spektakl vidio kao preteču religijskih rituala – Guy Debord – danas bi bio i sretan i nesretan. Sretan bi bio jer se ponovno pokazalo da je bio u pravu, a nesretan što je globalni spektakl s nevidljivim agresorom pokazao svu snagu zavođenja i manipuliranja. Postali smo dio *Religije propagandnih slogana stožernih propovjednika*.

Autori novog globalnog spektakla kao da su sebi zadali u zadatak provjeriti do kojih je razina moguće oblikovati kolektivnu svijest ljudi cijelog planeta. Zasad su iznenađeni vlastitim uspjehom.

Budući da je izgradnja logora za sve ljude svijeta prevelika investicija, nije im preostalo ništa drugo nego da u ljudima proizvode zidove, strah od drugoga, od druženja, strah od slobodnog koraka i slobodne riječi. Zatvorska pravila (maske, distanca, zabrana druženja, zatvaranje u zidove) trebalo je uvesti – bez zidova. Paradoks je da su *globalni propagandisti* svoje imperijalne težnje orvelovski predstavili kao - brigu za ljude.

Za pesimizam kao duhovno stanje nacija najkorisniji su ozbiljni, iskreni, moralni, upućeni – sljedbenici propagandnih slogana. S njima proizvođači neprovjerenih cjepiva nemaju nikakvih problema. Oni su naprosto odgovorni jer im slogan ključnih medija kaže: Budimo odgovorni. Ostaju doma jer im zapovijed u obliku sugestije kojom se obećava zdravlje kaže – Ostanite doma. Na djelu su dakle zatvorski slogani kampanje koja je sjajno brendirala neistraženi i neprovjereni proizvod, odnosno uslugu.

Političari pak, koji su oduvijek sanjali arbitrirati u kulturi, pojavljuju se kao glasnogovornici propagandnih kampanja globalnih igrača zavodjenja i manipuliranja. Vrlo uvjereno izgovaraju rečenice koje kasnije vrlo fleksibilno napuštaju. Čvrsto su uvjereni u stvari po kojima će uskoro pljuvati. Zavode narode kojima će uskoro objašnjavati da su bili zavedeni. Nije ovo ni hrvatska ni regionalna priča. Ova je priča totalitarna.

I umjesto da se stvar nazove novim totalitarizmom, pojavljuje se 'novo normalno'. Umjesto da razmišljamo kako se oduprijeti naletu globalne propagande, mi danas razgovaramo o broju prodanih spavanja privatnih iznajmljivača apartmana na Jadranu. U državama koje uništavaju kritičku misao, ne podupiru razvoj humanističke misli; u državama u kojima su novinari ključni neprijatelji istine – ne može se ništa drugo niti očekivati.

Kultura je nepotrebna dresiranim ljudima. Ako su globalni propagandisti uspjeli u svojoj nakani pretvaranja ljudi u zatvorenike na otvorenom – kultura više nema nikakvog smisla. Ali, na veliku žalost svih totalitarizama svijeta, istina je poput vode – pronađe pukotine i počne se skupljati u malim lokvama koje će polako prerasti u mala jezera. Uskoro će iz njih krenuti rijeke.

Na odnosu države/ava prema kulturi davno se već osjetila najava globalne propagandne kampanje. Politički sistemi bili su uništavatelji i spasitelji. Uništavali su pretpostavke važnosti i opstojnosti kulture, da bi se onda sufinacijeri pojavili kao usmjerivački spasitelji. Uništali su ono što su trebali omogućiti da bi na vrata kulture stavili provjerene kadrove za provjeravanje kadrova.

**Virus kao
medij**

—

Sead Alić